

Komunikacijski plan o održivom gospodarenju otpadom na području Grada Ivanić-Grada, Općine Križ i Općine Kloštar-Ivanić

u sklopu projekta „Nije svaki otpad smeće“

■ **Kratka ocjena sadašnjeg stanja vezano uz informiranost i obrazovanost građana na području JLS/obuhvata projekta o održivom gospodarenju otpadom:**

Na području Grada Ivanić-Grada, Općine Kloštar-Ivanić i Općine Križ u posljednjem četvrogodišnjem razdoblju provedeno je više aktivnosti vezanih uz promociju održivog gospodarenja otpada te su provedene ciljane kampanje za građane.

U razdoblju 2014. – 2017. samostalnim domaćinstvima i stambenim zgradama podijeljeno je 8.000 tisuća komada brošura pod nazivom “Razvrstavajmo otpad” kojima je cilj bio informirati i educirati građane o pravilnom odvajanju otpada. Također, u svrhu unaprjeđenja sustava odvojenog prikupljanja otpada građanima koji žive u stambenim zgradama 2014. godine podijeljeno je 1.000 komada informativnih letaka nakon postavljanja spremnika u neposrednu blizinu stambenih zgrada..

Kampanja “Kompostiranje u vlastitom vrtu” provodila se na području sve tri jedinice lokalne samouprave u razdoblju od tri godine (2015.-2017.) te su zainteresiranim korisnicima uz PVC kompostere podijeljene brošure o važnosti kompostiranja kako bi se naglasak stavio na važnost kućnog kompostiranja, sprječavanja nastanka otpada i, posljedično, smanjenja količine otpada koja se odlaže na odlagališta. Tijekom kampanje je podijeljeno 5.000 komada brošura, a provodile su se i prezentacije – edukacije na glavnim trgovima tijekom proljetnih mjeseci.

Kampanja je također obuhvaćala, kao i sve aktivnosti koje se provode na temu gospodarenja otpadom, i objave na gradskoj i općinskim internetskim stranicama, općinskim web stranicama, komunalnog društva i lokalnog portala “Volim Ivanić”. Tijekom 2016. godine kampanja je provedena upisom zainteresiranih građana putem upitnika na web stranici komunalnog društva, te osobnim dolaskom ili telefonskim pozivom. Tijekom 2017. prezentacije – edukacije ponovljene su na području sve tri JLS, a odgovarajućim mjerama informiranja obuhvaćena je cjelokupna populacija na predmetnom području.

Projektom “Zamjeni za igru” (2015.-2017.) bila su obuhvaćena dva dječja vrtića (iz Općine Križ i Općine Kloštar Ivanić) te dvije knjižnice (iz Grada Ivanić-Grada i Općine Križ) u kojima su postavljene police u koje građani i djeca mogu odlagati korištene igračke i uzeti/zamijeniti ih s drugima. U vrtićima je projektom bilo obuhvaćeno oko 250 djece i roditelja, a u knjižnicama oko 650 djece i roditelja. Cilj projekta bio je osvijestiti

građane da igračke nisu otpad nego da se mogu razmjenjivati dok god imaju uporabnu vrijednost te spriječiti njihovo odlaganje na odlagalište otpada. Projekt je prve godine bio popraćen edukativnim letkom koji je bio namijenjen vrtićkoj i školskoj djeci, a tiskan je u 2.000 komada, te jumbo-plakatima koji su postavljeni na 5 city light oglasnih panoa, u nagradnoj igri podijeljene su prigodne bojanke, majice i platnene torbe.

S obzirom na to da korisnici s područja Općine Kloštar Ivanić i Općine Križ odvojeno prikupljeni kupljeni otpad iz kućanstava od početka 2017. mogu odložiti u svoja reciklažna dvorišta, sve informacije o pravilnom odvajanju otpada i odlaganju na reciklažna dvorišta dobili su putem tematskih informativnih letaka.

Budući da se aktivnosti informiranja i izobrazbe vezano uz pravilno postupanje otpadom na projektnom području kontinuirano provode posljednjih nekoliko godina primjetni su pomaci u razini osviještenosti građana o problematici održivog gospodarenja otpadom što je jasno vidljivo i iz podatka da je u 2017. godini odvojeno sakupljeno 76,7% otpada više u odnosu na količinu sakupljenu 2014. kad se započelo s provedbom informativnih kampanja.

■ **Usklađenost komunikacijskog plana o održivom gospodarenju otpadom s Programom izobrazno-informativnih aktivnosti o održivom gospodarenju otpadom:**

Polazeći od analize stanja i vizije održivog i funkcionalnog sustava gospodarenja otpadom na području Grada Ivanić-Grada, Općine Križ i Općine Kloštar-Ivanić, a vodeći računa o strateškim ciljevima razvoja Republike Hrvatske, ciljevima iz Nacionalne strategije zaštite okoliša, te Programa izobrazno-informativnih aktivnosti o održivom gospodarenju otpadom, Komunikacijskim planom projekta „Nije svaki otpad smeće!“ definirani su komunikacijski ciljevi čije ostvarenje jamči jačanje sustava održivog gospodarenja otpadom i njegovo funkcioniranje tako da se ostvari temeljna funkcija – zaštita okoliša i ljudskog zdravlja te racionalno korištenje resursa.

Izbor ciljeva polazi od temeljnih načela i shvaćanja kako postoji hijerarhija postupaka s otpadom određena opterećenjem okoliša otpadom, a izbjegne li se nastajanje otpada, uklonjen je pritisak na okoliš u potpunosti i, suprotno, sve što se odloži izlaže okoliš pritisku. Za postupno umanjivanje pritiska otpada na okoliš i ljudsko zdravlje i ostvarivanje održivosti moraju se stvoriti uvjeti koji će: (1) smanjiti nastajanje otpada, što će voditi boljem korištenju i zaštiti resursa, (2) smanjiti količine koje se odlažu (ili neodgovorno odbacuju) i (3) smanjiti rizike od otpada.

■ **Ciljevi koji se žele postići provedbom izobrazno-informativnih aktivnosti o održivom gospodarenju otpadom na području JLS/obuhvata projekta:**

Projekt „Nije svaki otpad smeće!“ usmjeren je na podizanje razine osviještenosti građana na području Grada Ivanić-Grada, Općine Križ i Općine Kloštar-Ivanić o problematici održivog gospodarenja otpadom i to provedbom niza aktivnosti kojima će se građani

projektnog područja informirati i educirati o metodama učinkovitog sprečavanja nastanka otpada kroz odvojeno prikupljanje otpada, ponovnu uporabu predmeta i kompostiranje.

Ključni cijevi projekta:

- osvijestiti lokalnu zajednicu o pitanjima vezanima uz gospodarenje komunalnim otpadom poštujući načela održivog razvoja;
- unaprijediti znanje građana o učinkovitim praksama održivog gospodarenja otpadom;
- informirati građane o načinima na koji mogu odigrati važnu ulogu u procesima održivog gospodarenja otpadom;
- osigurati točne, potpune i pravodobne informacije o funkcioniranju sustava održivog gospodarenja otpadom u lokalnoj zajednici;
- promicati načela i prioritete u održivom u gospodarenju otpadom;
- promicati partnerstvo jedinica lokalne samouprave i građana u održivom gospodarenju otpadom;
- implementirati sustavni i kontinuirani pristup informiranju i izobrazbi o održivom gospodarenju otpadom;

■ **Ciljane skupine i područje obuhvata projekta:**

Ciljane skupine projekta bit će obuhvaćene izobrazno-informativnim aktivnostima o održivom gospodarenju otpadom na području Grada Ivanić-Grada, Općine Križ i Općine Kloštar-Ivanić. Prema Popisu stanovništva RH iz 2011. godine <https://www.dzs.hr/hrv/censuses/census2011/results/censustabsxls.htm> na navedenom području popisom je zabilježeno ukupno 27.602 stanovnika (14.548 u Gradu Ivanić-Gradu, 6.963 u Općini Križ i 6.091 u Općini Kloštar-Ivanić) i 9.227 kućanstava (4.957 u Gradu Ivanić-Gradu, 2.371 u Općini Križ i 1.899 u Općini Kloštar-Ivanić).

Izobrazno-informativne aktivnosti koje se predlažu u projektu usmjerene su na sljedeće ciljane skupine:

- opća populacija - svi građani Grada Ivanić-Grada, Općine Križ i Općine Kloštar-Ivanić
  - djeca predškolske dobi
  - djeca školske dobi
  - mladi
  - obitelji s djecom
  - turisti i posjetitelji projektnog područja
- **Ključne poruke koje se planiraju prenijeti građanima na području JLS/obuhvata projekta:**

Provedba projektnih aktivnosti učvrstiti će stav u javnosti da učinkovito obrazovanje o održivom gospodarenju otpadom traje cijeli život, stvoriti osjećaj odgovornosti građana za zbrinjavanje otpada od lokalne do globalne razine, te osigurati među građanima prepoznavanje problema zbrinjavanja otpada kao svojeg problema kao i poticati poduzimanje odgovarajućih mjera u kućanstvima.

Da bi se povećala razina osviještenosti građana o tome zašto bi se trebali uključiti u održivo gospodarenje otpadom te da bi se osigurala njihova posvećenost definiranim aktivnostima, potrebno je kontinuirano ponavljati ključne poruke projekta, kao i isticati i naglašavati očekivane rezultate.

Navedene ključne poruke su:

- održivo gospodarenje otpadom je imperativ koji odražava odgovornost građana prema vlastitoj lokalnoj zajednici
  - smanjenje količine otpada i ponovna uporaba predmeta ključ su za zdraviji okoliš
  - recikliranje i odvojeno prikupljanje otpada jednostavno je izvesti
  - odvojeno prikupljanje otpada, ponovna uporaba predmeta i kompostiranje donose ogromnu dobrobit za okoliš
- **Temeljem Programa, planirane vrste izobrazno-informativnih aktivnosti o održivom gospodarenju otpadom za postizanje definiranih ciljeva i način na koji se iste planiraju provoditi na području JLS/obuhvata projekta;**

Komunikacijski plan temelji se na izobrazno-informativnih aktivnosti usmjerenih na unaprjeđenje znanja, učvršćivanju stavova i promjenu ponašanja građana.

Kako bi se osiguralo da se ciljane skupine angažiraju na različitim razinama spektra promjena u ponašanju u njihovom postupanju prema otpadu, komunikacijski plan obuhvaća taktike usmjerene sljedećim promjenama:

- unaprjeđenje znanja
- učvršćivanje stavova
- promjena ponašanja

Rezultati provedenih izobrazno-informativnih aktivnosti o održivom gospodarenju otpadom rezultirat će u promjenama triju socio-emocionalnih komponenti kod ciljnih skupina, kako je to definirano komunikacijskim planom:

- unaprjeđenje znanja - što ciljane skupine trebaju naučiti?
- koje su mogućnosti za smanjenje nastanka otpada, ponovnu uporabu i kompostiranje, te odvojeno prikupljanje otpada u lokalnoj zajednici
- koje su društveni, okolišni, ekološki i gospodarski učinci neprikladnog gospodarenja otpadom

- kako unaprijediti svoje sudjelovanje u smanjenju nastanka otpada, ponovnoj uporabi, kompostiranju i odvojenom prikupljanju
- koje su osobne dobrobiti u reduciranju količina otpada u kućanstvu
  - učvršćivanje stavova – što ciljane skupine trebaju osjetiti?
- inspiraciju da pomognu doprinijeti zajednici u smanjenju količine otpada i održivom gospodarenju otpadom
- osjećaj da drugi ljudi „baš poput njih“ već smanjuju količine otpada u svojim kućanstvima
- utjecaj održivog gospodarenja otpadom na njihove vrijednosti (gospodarska dobrobit zajednice, okoliš, zdravlje, pripadnost zajednici)
- da je lako pronaći sve informacije o pravilnom postupanju s otpadom koje su im potrebne
- da njihovi postupci donose razliku
  - promjena ponašanja – što ciljane skupine trebaju učiniti?
- podržati sustav za održivo gospodarenje otpadom
- smanjiti količinu otpada koja se stvara u njihovom kućanstvu
- stavljati odgovarajući otpad u odgovarajuće spremnike
- motivirati druge da unaprijede svoja nastojanja u smanjenju količine otpada, ponovnoj uporabi stvari, kompostiranju i odvojenom prikupljanju.

Da bi se postigle navedene promjene u znanju, stavovima i ponašanju građana projektom se predlaže provedba sljedećih izobrazno-informativnih aktivnosti s obzirom na pojedine ciljane skupine:

Svi građani:

- distribucija letaka – 4 ciklusa
  - upute za održivo postupanje otpadom
  - ponovna upotreba predmeta
- distribucija brošura
  - odvojeno prikupljanje otpada – 4 ciklusa
  - kompostiranje – 2 ciklusa
- radijske emisije o održivom gospodarenju otpadom - 20 emisija tijekom 20 mjeseci provedbe projekta
- internetske stranice JLS-a nadograđene sadržajima vezanima uz održivo gospodarenje otpadom
- javne tribine o održivom gospodarenju otpadom – 5 tribina tijekom razdoblja provedbe projekta

- radijski spotovi o održivom gospodarenju otpadom - emitirat će se kontinuirano, ukupno 2400 tijekom razdoblja provedbe projekta
- aplikacija za pametne telefone s temom gospodarenja otpadom

Djeca predškolske dobi:

- bojanka s temom održivog gospodarenja otpadom

Djeca školske dobi:

- radionice za učenike 4., 6. i 8. razreda osnovne škole na temu održivog gospodarenja otpadom

Mladi:

- aplikacija za pametne telefone s temom gospodarenja otpadom

Obitelji s djecom:

- radionice/igraonice o ponovnoj uporabi predmeta za djecu predškolske dobi i nižih razreda osnovne škole te njihove roditelje

Strani turisti:

- letci na engleskom jeziku s osnovnim informacijama o gospodarenju otpadom
- naljepnice na engleskom jeziku za označavanje spremnika za otpad

S obzirom na navedeno, u projektu će se provesti ukupno 10 aktivnosti iz Programa izobrazno-informativnih aktivnosti o održivom gospodarenju otpadom, od čega 5 iz skupine obveznih aktivnosti i 5 iz skupine preporučenih aktivnosti.

- **Rezultati koji se provedbom projekta očekuju postići u sustavu gospodarenja otpadom te u društvu na području JLS/obuhvata projekta:**

Uspjeh komunikacijskog plana ovisi o uspješnom planiranju komunikacijskog procesa. Koristi od provedbe planiranih projektnih aktivnosti razlučive su na dvije društvene razine – koristi za jedinice lokalne samouprave i koristi za lokalnu zajednicu.

Koristi od aktivnosti informiranja i komunikacije za jedinice lokalne samouprave odnose se na mogućnost donošenja kvalitetnijih odluka temeljenih na stvarnim potrebama, povećava se razumijevanje javnosti o pitanjima koja su utjecala na odlučivanje, grade se odnosi povjerenja s lokalnom zajednicom i građanima. Istodobno se ostvaruju i koristi za samu lokalnu zajednicu - pridonosi se društvenom povezivanju i osjećaju društvene odgovornosti, razvijaju se rješenja prilagođena lokalnoj sredini i grade dobri odnosi temeljeni na uzajamnim razumijevanju i povjerenju između predstavnika lokalnih vlasti i lokalne zajednice u cjelini.

Da bi se stvorilo okruženje za učinkovito održivo gospodarenje otpadom potrebne su značajne promjene u ponašanju, kako pojedinaca odnosno građana tako i institucija. Dugotrajna promjena ponašanja ne može biti postignuta samo podizanjem razine svijesti ili samo izgradnjom/prilagodbom infrastrukture. U prvom redu naglasak je potrebno staviti na izbjegavanje nastanka otpada i stoga je dugoročni cilj usmjeren prema edukaciji građana odnosno lokalne zajednice o dodatnom promišljanju odluka o kupovini s aspekta nastajanja otpada, kao i o tome da je otpad potrebno promatrati kao potencijalni iskoristivi resurs.

Promjena ljudskog ponašanja vrlo je kompleksna i zahtijeva kombinaciju intervencija – edukaciju, osiguravanje odgovarajuće infrastrukture i usluga, inicijative, priznanja, ohrabrivanje i dvosmjernu komunikaciju. Premda komunikacijski plan svakako valorizira vrijednost izobrazno-informacijskog materijala, on također ide i korak dalje prema implementaciji aktivnosti koje donose praktičnu promjenu stavova i ponašanja građana u svakodnevnom postupanju s otpadom.

Društvena transformacija je dugoročni proces koji zahtijeva upornost i posvećenost. Promjenu stavova nije jednostavno mjeriti, no većina programa koji uključuju socijalni marketing cilja na stopu promjene od 5% u razdoblju 2-3 godine na temelju fokusirane i konzistentne komunikacijske kampanje.

Međutim, s obzirom na pokazatelje prikupljene u razdoblju 2014.-2017. vidljiv je rastući trend u količinama odvojeno sakupljenog otpada na projektnom području:

2014. - 317 tona odvojeno sakupljenog otpada

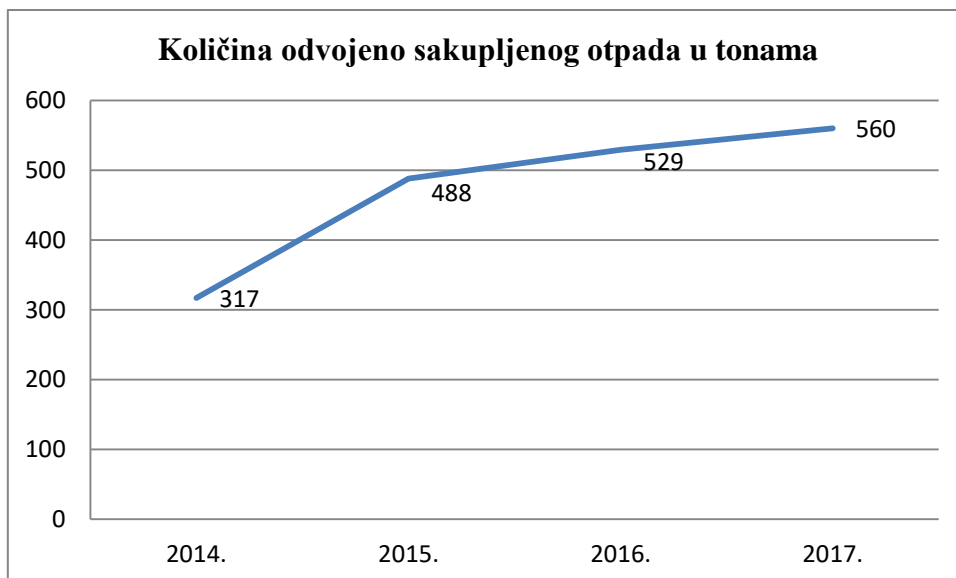
2015. - 488 tona odvojeno sakupljenog otpada

2016. - 529 tona odvojeno sakupljenog otpada

2017. - 560 tona odvojeno sakupljenog otpada

Navedeni kontinuirani porast količina odvojeno sakupljenog otpada s jedne se strane može objasniti unaprjeđenjem infrastrukture za odvojeno sakupljanje otpada, a s druge strane provedbom paralelnih informativnih i izobraznih kampanja u navedenom razdoblju (pojednosti o navedenim kampanjama nalaze se u točki *Kratka ocjena sadašnjeg stanja vezano uz informiranost i obrazovanost građana*) koje su podigle razinu svijesti građana o važnosti održivog gospodarenja otpadom.

Grafički prikaz navedenog trenda vidljiv je iz grafikona 1.

Grafikon 1. Količina odvojeno sakupljenog otpada na području Grada Ivanić-Grada, Općine Križ i Općine Kloštar-Ivanić u razdoblju 2014.-2017.

Kao što je vidljivo iz grafikona 1., najveći porast u količini odvojeno sakupljenog otpada na projektnom području bio je 2015. godine i to čak 54% u odnosu na početnu 2014. godinu. U sljedećim godinama taj je porast znatno manje i iznosi 8,4% kad je u pitanju razdoblje 2015.-2016., a 2017. prikupljene količine bile su veće za 6% u odnosu na 2016. godinu.

S obzirom na gore prikazane trendove i s obzirom na to da je trajanje projekta 20 mjeseci, očekuje se da će nakon završetka provedbe izobrazno-informativnih aktivnosti predviđenih projektom količina odvojeno prikupljenog otpada porasti za oko 10-15% i dosegnuti 650 tona godišnje.